

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

СЕКЦІЯ
«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ДЛЯ СТАЛОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

Чечель Анна,
доктор економічних наук., професор,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування
Маріупольського державного університету

**ВИКЛИКИ МОЖЛИВОСТІ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РЕЛОКАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

В сучасних умовах економічного розвитку багато країн світу стикаються з проблемами соціальної нерівності, безробіття та екологічними викликами. Соціальні підприємства, як інноваційна форма підприємництва, мають значний потенціал для вирішення цих проблем шляхом поєднання соціальної місії та економічної діяльності. Однак для ефективного функціонування таких підприємств необхідно створити сприятливе середовище, що включає ефективну систему публічного управління. Соціальні підприємства відіграють важливу роль у забезпеченні сталого розвитку суспільства. Вони сприяють зменшенню соціальної нерівності, створенню робочих місць для вразливих верств населення, розвитку місцевих громад та вирішенню екологічних проблем. Проте для досягнення максимального ефекту від діяльності соціальних підприємств необхідна підтримка з боку держави. Це вимагає розробки та впровадження ефективної системи публічного управління, яка б включала механізми стимулювання, фінансової підтримки, податкових пільг та навчання [1].

Вимушена релокація соціальних підприємств після 2022 року стала складним і багатогранним явищем в Україні, яке включає в себе ряд викликів та проблем, що потребують належної уваги і вирішення. Соціальні підприємства, як правило, орієнтовані на вирішення конкретних соціальних проблем і тісно пов'язані з місцевими громадами, тому їх релокація може мати суттєві наслідки для всіх залучених сторін [2].

Основні проблеми релокації соціальних підприємств:

1. Втрати зв'язків із місцевою громадою. Соціальні підприємства часто мають міцні зв'язки з місцевими громадами, у яких вони працюють. Переїзд до нового місця може призвести до втрати цих зв'язків і зниження довіри з боку місцевого населення. Місцева громада може втратити важливі послуги та підтримку, яку надавали соціальні підприємства, що

негативно вплине на соціальну стабільність та добробут.

2. Труднощі з адаптацією до нового середовища: нові умови можуть вимагати адаптації до різних культурних, соціальних та економічних контекстів, що може бути складним і вимагати додаткових ресурсів; відсутність знань про нове середовище та відсутність налагоджених зв'язків може уповільнити процес адаптації та знизити ефективність діяльності підприємства.
3. Фінансові витрати та ресурсні обмеження: релокація пов'язана зі значними фінансовими витратами, які можуть включати витрати на транспортування, облаштування на новому місці, адаптацію персоналу та інші витрати; соціальні підприємства часто мають обмежені фінансові ресурси, що може ускладнити процес релокації та знизити їхню спроможність продовжувати виконувати свою соціальну місію.
4. Втрата персоналу та знань: переїзд може призвести до втрати кваліфікованого персоналу, який не може або не хоче переїжджати на нове місце. Це може призвести до втрати цінних знань і досвіду, які є критичними для успіху соціальних підприємств; набір та навчання нового персоналу в новому місці може вимагати додаткового часу та ресурсів.
5. Регуляторні та правові бар'єри: соціальні підприємства можуть стикатися з новими регуляторними та правовими вимогами в новому регіоні чи країні, що може ускладнити їх діяльність; різниця у податковому законодавстві, вимогах до реєстрації підприємств може створити додаткові труднощі та витрати [3].
6. Втрати клієнтів та ринків: релокація може призвести до втрати вже наявних клієнтів та ринків, що може суттєво вплинути на фінансову стабільність підприємства; пошук нових клієнтів та ринків може бути складним і вимагати значних маркетингових зусиль та ресурсів.

Алгоритм вирішення проблем релокації українських соціальних підприємств зображено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Алгоритм вирішення проблем релокації соціальних підприємств

№	Заходи	Опис
1.	Планування та підготовка	– ретельне планування процесу релокації, включаючи оцінку всіх можливих ризиків та витрат, допоможе мінімізувати негативні наслідки; – попереднє дослідження нового середовища, встановлення контактів з місцевими органами влади та громадськими організаціями може полегшити процес адаптації.

2.	Залучення місцевої громади	– залучення місцевої громади до процесу релокації та створення нових партнерств може допомогти швидше адаптуватися та отримати підтримку на новому місці; – проведення інформаційних кампаній та заходів, спрямованих на ознайомлення місцевої громади з діяльністю підприємства, може підвищити рівень довіри та підтримки.
3.	Фінансова підтримка та залучення інвестицій	– залучення додаткових фінансових ресурсів, включаючи гранти, кредити та інвестиції, може допомогти покрити витрати на релокацію та забезпечити стабільність підприємства на новому місці; – взаємодія з державними та міжнародними організаціями, що надають підтримку соціальним підприємствам, може стати важливим джерелом ресурсів.
4.	Збереження та передача знань	– розробка систем для збереження та передачі знань, включаючи документацію, навчальні програми та інші інструменти, може допомогти зберегти цінний досвід та знання; – створення системи наставництва та підтримки нового персоналу може прискорити процес адаптації та забезпечити безперервність діяльності.
5.	Адаптація до нового правового середовища	– вивчення та адаптація до нових регуляторних та правових вимог може допомогти уникнути проблем та забезпечити відповідність законодавству; – співпраця з місцевими юридичними консультантами та експертами може полегшити цей процес.

Тим часом розвиток соціальних підприємств продовжується. Цей процес відбувається двома шляхами: шляхом самоорганізації господарської діяльності об'єднаних представників соціально незахищених верств населення та шляхом створення статутних видів підприємницької діяльності на базі недержавних неприбуткових організацій. Останній варіант є найбільш поширеним і масовим.

Найбільшу підтримку соціальному бізнесу надають некомерційні громадські організації, які безоплатно залучають до соціальних проектів, проводять навчання, інформують та консультують з усіх питань бізнесу, створюють бізнес-інкубатори, хакатони, роздають мікрогранти для стартапів.

Але якщо у сфері досягнення високих соціальних показників соціальне

підприємництво розвивається динамічно, то в суто економічній сфері – поки що повільно. На це впливають як об'єктивні (негативна ринкова кон'юнктура, несприятлива економічна ситуація, інфляція, підвищення цін, зниження купівельної спроможності населення, нерозвиненість ринку фінансових послуг тощо), так і суб'єктивні чинники (низький рівень економічної підготовки та навичок управління бізнесом). соціальних підприємців, конкуренція з боку традиційного бізнесу тощо). Тому на перший план виходять питання досягнення фінансової стабільності, економічного зростання та інтенсифікації, оптимізації управлінських процесів, масштабування бізнесу, накопичення ресурсів і матеріальних резервів. У зв'язку з цим основними проблемами є відсутність доступу до фінансових ресурсів у соціальному бізнесі (особливо недорогих кредитів) та зменшення податкового тягара (хоча б тимчасово, при досягненні економічної стабільності).

Література

1. Чечель А., Решетова Г. Роль комунікаційної стратегії в діяльності органів публічного управління *Multidisciplinárni mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. No 8(27) 2023. str. 218-229. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-8\(27\)-218-229](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-8(27)-218-229)*
2. Бражко О.В., Чечель А.О., Верительник С.М. Концепція соціальної відповідальності органів місцевого самоврядування в контексті сталого розвитку якості життя в громаді. *Наукові перспективи*. – 2024. – № 3(45). – С. 127–139. URL: <https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6094>
3. Чечель А.О., Зелінська М.І. Правовий контекст, державна політика та стимули підтримки соціального підприємства у країнах Європи. Журнал «Наукові інновації та передові технології» № 14(28) 2023 (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»), С.270 -286. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)-270-285](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)-270-285)
4. Orlova N., Chechel A. The Determinants Of Ukraine's Sustainable Development //MIND Journal. – 2019. – №. 8. – С. 1-15. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=853526>